

Minister Klimatu i Środowiska

DGO-WO.050.10.2024.ML
3235614.12986281.10482465
Warszawa, 31-07-2024

Pan Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w nawiązaniu do interpelacji Pana Posła Daniela Milewskiego w sprawie gospodarki odpadami przemysłowymi i budowlanymi (K10INT3155), przekazuję poniższe wyjaśnienia.

W odpowiedzi na pytanie pierwsze informuję, że Minister Klimatu i Środowiska wspiera działania mające na celu stworzenie gospodarki o obiegu zamkniętym. Gospodarka o obiegu zamkniętym (GOZ) to koncepcja gospodarcza, w której produkty, materiały oraz surowce powinny pozostawać w obiegu tak długo, jak jest to możliwe, a wytwarzanie odpadów powinno być jak najbardziej zminimalizowane. W podejściu GOZ, jeżeli już dojdzie do wytworzenia odpadów, powinny być one w pierwszej kolejności traktowane jako surowce wtórne i być wykorzystane do ponownej produkcji. Natomiast na wszystkich pozostałych etapach cyklu życia powinny istnieć mechanizmy, które przyczynią się do wydłużenia czasu korzystania z zasobów albo zastępowania zasobów innymi, również niematerialnymi substytutami.

Mając na uwadze fakt, że zagospodarowanie, jak największej ilości odpadów przez recykling wymaga, aby odpady były zbierane selektywnie oraz były jak najlepszej jakości należy zaznaczyć, że jednym z wyzwań w najbliższym czasie będzie dalszy rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów na terenie kraju, który zapewni pozyskanie odpadów nadających się do recyklingu.

Zatem wychodząc naprzeciw oczekiwaniom branży resort klimatu i środowisko podjął prace nad zmianą przepisów art. 101a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach dotyczącego obowiązku selektywnego zbierania odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Projektowana regulacja nowego brzmienia przepisu art. 101a ustawy o odpadach ma na celu wprowadzenie zmian w zakresie organizacji systemu sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Określony podział odpadów budowlanych i rozbiórkowych (odpady BiR) na poszczególne frakcje takie jak: drewno, metale, szkło, tworzywa sztuczne, gips, odpady mineralne (beton, cegła, płytki i materiały ceramiczne, kamienie) nie będzie bezpośrednio opierał się na obowiązku segregacji w miejscu ich wytworzenia, ale będzie również umożliwiał przekazanie odpadów innemu uprawnionemu podmiotowi, który zajmie się segregacją odpadów BiR poza miejscem wytworzenia. Przewiduje się, że projektowana

regulacja powinna wpłynąć na zwiększenie ilości odpadów selektywnie zbieranych, przez co powinna poprawić się ich jakość, co następnie powinno przełożyć się na większe możliwości ich zagospodarowania w procesach odzysku, a w szczególności recyklingu. Skutkiem tego powinno być zmniejszenie ilości przesłanek dla pozbywania się odpadów budowlanych i rozbiórkowych w sposób niezgodny z przepisami obowiązującego prawa.

Podsumowując powyższa zmiana pozwoli na stworzenie jednolitego systemu selektywnej zbiórki, a prawidłowa segregacja odpadów powinna mieć wpływ na poprawę dostępności do surowca na rynku oraz ułatwić jego dalsze wykorzystanie. Ponadto zaproponowane instrumenty prawno-administracyjne powinny zapewnić większą elastyczność wykonania ww. obowiązku w zależności od potencjału danego przedsiębiorcy.

Dodatkowo informuję, że w ramach programu współfinansowanego ze środków unijnych – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) przewidziane zostało wsparcie przedsiębiorstw realizujących projekty innowacyjne na tzw. zazielenianie przedsiębiorstw. Jest to jeden z modułów obejmujących: prace badawczo- rozwojowe (B+R), wdrożenie innowacji, infrastrukturę B+R, cyfryzację, internacjonalizację i kompetencje oraz właśnie zazielenianie przedsiębiorstw. W jego ramach finansowane będą działania wspierające transformację przedsiębiorstw w kierunku zrównoważonego rozwoju oraz gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym rozwój nowych modeli biznesowych. Realizacja modułu ma prowadzić do uwzględnienia w działalności gospodarczej przedsiębiorstw aspektów środowiskowych i przedstawieniu jej na moduł cyrkularny (od wyboru kontrahentów i zasobów, przez projektowanie produktów i usług, aż po zrównoważoną produkcję i zarządzanie odpadami oraz cyklem życia produktów). Moduł obejmie wsparcie ekoprojektowania, przeprowadzania ocen środowiskowych i dotyczących cyklu życia produktu (Product Environmental Footprint (PEF), Life-Cycle Assessment (LCA), weryfikacji technologii środowiskowych (Environmental Technology Verification (ETV) oraz wdrożenie płynących z nich rekomendacji i wsparcie inwestycji w ramach zazieleniania przedsiębiorstw. Dodatkowo, w ramach komponentu A.2.2.1 Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) zarezerwowano 162 mln euro na wdrożenie technologii i innowacji środowiskowych, w tym związanych w GOZ. Celem tego działania jest Ułatwienie transformacji przedsiębiorstw w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ) poprzez wsparcie projektów wpisujących się w regulacje unijne (CEAP 2020) i krajowe („Mapa drogowa transformacji w kierunku gospodarki obiegu zamkniętego”). Jednym z celów tych inwestycji jest wsparcie rozwój technologii przyczyniających się do tworzenia rynku surowców wtórnych, których celem będzie stworzenie bardziej wydajnej gospodarki (poprzez m.in. zwiększenie ilości surowców możliwych do ponownego wykorzystania, zmniejszenia ilości surowców pierwotnych wykorzystywanych w procesach produkcyjnych, a także zmniejszenie ilości odpadów składowanych na składowiskach). Odnosząc się do kwestii odpadów budowlanych należy wyjaśnić, że branża budowlana w znacznym stopniu korzysta z zasobów naturalnych, począwszy od prostych i nieprzetworzonych, bądź nieznacznie modyfikowanych materiałów, takich jak kruszywa, gliny, piaski, a skończywszy na pochodnych ropy naftowej (tworzywach sztucznych, wymagających skomplikowanych instalacji). Dlatego mając na uwadze czynniki ekologiczne, społeczne i ekonomiczne, wpływające na zrównoważony rozwój, niezbędne staje się zwracanie uwagi na stosowanie technologii przyjaznych dla środowiska. Stosowanie bowiem w produkcji

energooszczędnych technologii ogranicza zapotrzebowanie na energię w procesach produkcyjnych, a stosowanie w budynkach materiałów o wysokiej izolacyjności cieplnej wpływa zarówno na aspekt społeczny, w postaci poprawy warunków bytowych, jak i ekonomiczny. Ważnym krokiem w kierunku promowania dobrych praktyk zrównoważonego budownictwa było wprowadzenie pojęcia zrównoważonego rozwoju w prawodawstwie Unii Europejskiej. Zapis dotyczący zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych w punkcie 7 załącznika Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy nr 305/2011 o warunkach wprowadzania na rynek wyrobów budowlanych, mówiący, że „obiekty budowlane muszą być zaprojektowane, wykonane i rozebrane w taki sposób, aby wykorzystanie zasobów naturalnych było zrównoważone i zapewniało w szczególności:

- ponowne wykorzystanie lub recykling obiektów budowlanych oraz wchodzących w ich skład materiałów i części po rozbiórce,
- trwałość obiektów budowlanych,
- wykorzystanie w obiektach budowlanych przyjaznych środowisku surowców i materiałów wtórnych”.

Należy podkreślić, że znaczna większość wyrobów budowlanych to wyroby objęte regulacjami unijnymi. Zatem realny wpływ zrównoważonego budownictwa na branżę budowlaną można osiągnąć jedynie w drodze podjęcia działań na poziomie europejskim. Dlatego jako działanie, które w najbliższej perspektywie może przyczynić się do zwiększenia ponownego wykorzystywania odpadów budowlanych należy wskazać prace legislacyjne dotyczące rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych, zmieniającego rozporządzenie (UE) 2019/1020 i uchylającego rozporządzenie (UE) nr 305/2011. Przedmiotowe rozporządzenie zakłada m.in. zmaksymalizowanie ponownego użycia lub zdolności do recyklingu obiektów budowlanych, w całości lub w części, oraz ich materiałów po demontażu lub rozbiórce.

W odpowiedzi na pytanie drugie informuję, że założenia GOZ mają swoje odzwierciedlenie w hierarchii sposobów postępowania z odpadami, określonej w dyrektywie 2008/98/WE o odpadach oraz ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. Gospodarka odpadami w Polsce powinna być oparta przede wszystkim na realizacji hierarchii sposobów postępowania z odpadami. Odpady, których powstaniu nie udało się zapobiec, należy odpowiednio zagospodarować, w pierwszej kolejności przez przygotowanie do ponownego użycia lub recykling, a następnie w innych procesach odzysku. Najmniej preferowanym działaniem jest natomiast unieszkodliwianie odpadów, w tym ich składowanie. Oznacza to, że priorytetem w zakresie gospodarki odpadami i powinno być zagospodarowanie jak największej ilości odpadów przez recykling, w efekcie którego powstają produkty, materiały lub substancje, które można wykorzystać w pierwotnym celu lub w innych celach.

Jednym ze środków do osiągnięcia celów gospodarki odpadami, w tym stworzenia zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów są plany gospodarki odpadami, które są uchwalane na szczeblu krajowym i wojewódzkim. Podstawowym dokumentem planistycznym w zakresie gospodarki odpadami na szczeblu krajowym jest Krajowy plan gospodarki odpadami (KPGO).

W rozdziale 5 KPGO 2028 jako jeden z kierunków działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami zostało wymienione promowanie uwzględniania w fazie projektowej danego przedsięwzięcia sposobów i możliwości zagospodarowania odpadów w trakcie eksploatacji i po zakończeniu jego realizacji, na przykład zastosowania odpadów wydobywczych lub produktów powstałych po procesach odzysku odpadów wydobywczych oraz popiołów i żużli stanowiących pozostałości ze spalania do produkcji cementu, betonu oraz kruszyw, zastępujących materiały naturalne, w szczególności w projektach inwestycji budowlanych na przykład drogowych i projektach rekultywacji terenów.

W nawiązaniu do pytania trzeciego uprzejmie informuję, że zawarte informacje znajdują się w odpowiedzi na pytanie pierwsze.

Odpowiadając na pytanie czwarte informuję, że kwestia gospodarki odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi na poziomie przepisów UE determinowana jest głównie przez zapisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy. Wprowadzana w Europie gospodarka o obiegu zamkniętym, uznaje odpady budowlano-rozbiórkowe za jeden z priorytetowych strumieni odpadów. Zgodnie z zasadami gospodarki o obiegu zamkniętym najistotniejszymi kwestiami w obszarze analizowanego strumienia odpadów wydają się działania dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów, możliwości ponownego użycia materiałów budowlanych i utraty statusu odpadów przez odpady budowlano-rozbiórkowe. W tym kontekście ważną rolę pełnią procedury określania właściwości niebezpiecznych odpadów, a także konfrontacja z normami jakościowymi stosowanymi w procedurze utraty statusu odpadu i normami jakościowymi dla wyrobów budowlanych. Jednocześnie uprzejmie informuję, że Ministerstwo Rozwoju i Technologii (MRiT) nie prowadzi analiz w zakresie potencjału odpadów przemysłowych w kontekście zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko.

W nawiązaniu do pytania piątego uprzejmie informuję, że odpowiedź została udzielona w odpowiedzi na pytanie pierwsze.

W odpowiedzi na pytanie szóste informuję, że monitoring między innymi ponownego wykorzystania odpadów przemysłowych i budowlanych umożliwia Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarowaniu odpadami (BDO). BDO, uruchomiony na podstawie prawa krajowego, tj. ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, jest innowacyjnym, nowatorskim i autorskim systemem informatycznym na skalę europejską, który szeroko i kompleksowo gromadzi dane w zakresie gospodarowania odpadami w kraju.

Podmioty wpisane do BDO (zobowiązane do tego ustawowo) składają corocznie odpowiednie rodzaje sprawozdań do właściwych urzędów marszałkowskich. Tu warto przypomnieć, że do 2020 r. obowiązywała forma papierowa sprawozdań, a więc pierwsze dane gromadzone w BDO dotyczą roku 2019. Należy przy tym zauważyć, że za poprawną jakość gromadzonych w BDO danych odpowiadają urzędy marszałkowskie, które zgodnie z przepisami ustawy o odpadach, prowadzą weryfikację otrzymywanych sprawozdań.

W nawiązaniu do pytania siódmego uprzejmie informuję, że MRiT w ramach zwiększania świadomości i edukacji przedsiębiorstw bierze aktywny udział m.in. w konferencjach branżowych, warsztatach oraz Międzynarodowych Targach Budownictwa i Architektury BUDMA.

W odpowiedzi na pytanie ósme w MRiT powołano Grupę Roboczą (GR) ds. Krajowej Inteligentnej Specjalizacji Gospodarka o Obiegu Zamkniętym (KIS GOZ). Celem funkcjonowania grupy jest m. in. identyfikacja preferencyjnych obszarów wsparcia innowacyjnych prac badawczych, rozwojowych i wdrożeniowych (B+R+W), związanych ze zrównoważonym zagospodarowaniem zasobów odnawialnych (woda, gleba) i nieodnawialnych (surowce mineralne: energetyczne, metaliczne, chemiczne, skalne oraz organiczne). Dotyczą one opracowania rozwiązań służących transformacji polskiej gospodarki w kierunku modelu GOZ poprzez wdrażanie idei ekoprojektowania oraz koncepcji 6R opartej na zasadach: odmów (refuse), ogranicz (reduce), używaj ponownie (reuse), naprawiaj (recover) oddaj do recyklingu (recycle), zastanów się co możesz zrobić lepiej (rethink). Spotkania GR stanowią również forum wymiany opinii, informacji oraz doświadczeń przedsiębiorców oraz partnerów z otoczenia biznesu i nauki, zaangażowanych w realizację projektów o wspólnej tematyce, a także prowadzących działalność w zakresie danej inteligentnej specjalizacji.

W skład GR KIS GOZ wchodzi przedstawiciele:

- przedsiębiorstw,
- instytucji otoczenia biznesu,
- jednostek naukowych,
- organizacji pozarządowych,
- instytucji koordynującej KIS (MRiT).

W odpowiedzi na pytanie dziewiąte uprzejmie informuję, że wskazano mechanizmy wsparcia finansowego dla przedsiębiorstw w odpowiedzi na pytanie pierwsze

W odpowiedzi na pytanie dziesiąte informuję, że obecnie założenia gospodarki o obiegu zamkniętym znalazły swoje odzwierciedlenie w Krajowym planie gospodarki odpadami 2028 (KPGO 2028)¹, który jest podstawowym dokumentem planistycznym w zakresie gospodarki odpadami. W KPGO 2028 jako kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami zostały wymienione m.in. działania polegające na promowaniu takich technologii przetwarzania bioodpadów, w wyniku których powstaje pełnowartościowy i bezpieczny dla środowiska materiał wykorzystywany do celów nawozowych lub rekultywacyjnych czy też działania polegające na rozbudowie infrastruktury technicznej służącej do fermentacji odpadów.

¹ Uchwała nr 96 Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 2023 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2028 (M.P. z 2023 r. poz. 702)

Założenia gospodarki o obiegu zamkniętym są również istotnymi elementami dokumentów tj.: „Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.” (dalej: PEP 2040) oraz „Krajowy Plan w dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r.” (dalej KPEiK).

Ministerstwo Klimatu i Środowiska aktywnie uczestniczy w pracach na forum Europejskim w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym, zgodnie ze swoimi kompetencjami dotyczącymi gospodarki odpadami. Transformacja gospodarki w stronę gospodarki o biegu zamkniętym pozostaje jako całość w kompetencjach ministra właściwego ds. gospodarki.

Obecnie mamy do czynienia z wieloma ważnymi procesami i inicjatywami legislacyjnymi w zakresie GOZ na poziomie Unii Europejskiej, których ostateczny kształt nie jest znany (np. PPWR, przegląd dyrektyw odpadowych, cele klimatyczne).

Stąd też jedynie po analizie ostatecznych wersji tych aktów prawnych oraz wynikających z tego potrzeb lub identyfikacji luk wymagających interwencji na innych poziomach, Polska będzie opracować dokumenty strategiczne z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym.

Podejmowane działania powinny zostać poprzedzone dogłębną analizą, a nowe cele powinny być przede wszystkim realistyczne, mierzalne oraz wykonalne pod względem technicznym z zachowaniem idei zrównoważonego rozwoju, a więc nie tylko z uwzględnieniem aspektów środowiskowych, ale również gospodarczych i społecznych.

W obliczu rosnących potrzeb społeczeństwa i kurczących się zasobów naturalnych na świecie, głównym wyzwaniem staje się odpowiedzialna produkcja, pozwalająca zaspokoić potrzeby społeczne przy mniejszym zużyciu surowców.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Krzysztof Galos
Podsekretarz Stanu - Główny Geolog Kraju
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ - podpisany cyfrowo/